

Maes & Wade

In de schaduw van de meester

Houtekiet

Antwerpen / Amsterdam

De kunstenaar moet in zijn werk zijn
als God in de Schepping, onzichtbaar en almachtig.
Men moet hem overal voelen en nergens zien.

Gustave Flaubert (1821-1880)

I

Het was een schijnbaar gewone dinsdagavond in Antwerpen, ware het niet dat het Zuid in rep en roer stond. De hele buurt tussen de gedempte Zuiderdokken en de Leopold de Waelplaats was hermetisch afgesloten. Voor de omliggende straten gold een perimeter. Alleen de bewoners van deze straten konden, op vertoon van hun identiteitskaart, de buurt in en uit. Op elke straathoek stonden zwaarbewapende agenten en leden van het POSA, het peloton Protectie, Observatie, Steun en Arrestatie.

Vanuit Melsbroek naderde de politiehelikopter de stad, met aan boord piloot Xavier en Tactical Flight Officer Danny. Zodra hij binnen het bereik kwam van het juiste kanaal legde Danny via de boordradio contact met de eenheden op de grond.

‘We hebben de stad in zicht. Vanaf nu zijn wij stand-by.’

‘Roger. Hier beneden alles onder controle.’

Ook vanuit het stadhuis was een auto onderweg met op de achterbank de burgemeester en Guy Mertens, zijn veiligheidschef.

‘Burgemeester, ik blijf erbij dat het uitermate onverstandig is om vandaag op de kunstveiling van Robyns aanwezig te willen zijn.’

‘*Alea iacta est*. Het is geen kwestie van willen, Guy. Jij weet ook dat deze uitnodiging dwingend is. De teerling is geworpen.’

‘Niemand, maar dan ook niemand, kan vanavond uw abso-

lute veiligheid garanderen. Niet na wat er de laatste weken in de stad gebeurd is.'

'Noem me één moment waarop wie dan ook me mijn absolute veiligheid kan garanderen.'

Guy zweeg.

'Precies, dat is onmogelijk. Als ik zie wat voor een machtsontplooiing er vanavond op en rond Antwerpen-Zuid plaatsvindt, dan denk ik te mogen stellen dat ik straks in de veilingzaal veiliger zal zitten dan thuis in mijn eigen zetel.'

De veiligheidschef zuchtte. Uit ervaring wist hij dat het onmogelijk was om de burgemeester, eens hij een beslissing had genomen, van gedachten te doen veranderen. Dat was altijd al zijn grote frustratie geweest. Hoe beveilig je iemand die niet naar je raad wil luisteren? Hij keek even zwijgend door het zijraampje van de geblindeerde auto naar buiten. Ze reden net de Nationalestraat in.

'Kijk,' zei de burgemeester. 'Om je gerust te stellen.' Hij wees naar de politiehelikopter die boven het Museum voor Schone Kunsten rondcirkelde.

Guy zei niets meer. Tenminste niet tegen de burgemeester. Hij was via zijn walkietalkie nu in gesprek met de agenten die aan de Museumstraat stonden.

'We komen aan met de burgemeester.'

De nadarhekken werden opzijgeschoven.

'Nog vijftig seconden voor we live gaan.'

VTM-journalist Patrick Van Gompel stond met de rug naar de witte gevel aan de Museumstraat 20. Hij trok zijn das nog een laatste keer recht en concentreerde zich dan op de camera. In zijn buurt maakten ook journalisten van het VRT-nieuws, CNN, ZDF, BBC, de Nederlandse en de Franse televisie én zelfs de Japanse nieuwszender NHK World zich klaar om ver-

slag uit te brengen van wat al wekenlang werd aangekondigd als 'de kunstveiling van de eeuw'.

Zodra de auto voor de deur van Veilinghuis Robyns stopte en de burgemeester uitstapte, werd hij door de journalisten belaagd.

'Burgemeester, dit maakte Antwerpen nooit eerder mee. Wat is uw reactie hierop?' – *Monsieur le Maire, qu'attendez-vous de ce soir? Mister Mayor, Herr Bürgermeister, Misuta Shicho?*

Snel en vakkundig werd de burgemeester, zonder één woord commentaar, door vier agenten de veilingzaal binnengeloodst.

Ondertussen kwamen ook de andere hoogwaardigheidsbekleders de straat ingereden. Al wie voor deze avond een uitnodiging had ontvangen, was aanwezig; van de gouverneur tot de kardinaal, van de decaan van de Universiteit Antwerpen tot de minister van Cultuur.

'Hoezo, ik moet een uitnodiging tonen?' maakte een man bij de nadarhekken zich ondertussen kwaad tegen een van de agenten. 'Ik woon hier twee straten verderop en ik heb in de laatste vier, vijf jaar, nog geen enkele veiling gemist. Ik ben hier kind aan huis. Vraag het aan meneer Robyns zelf. Een uitnodiging, wat een onzin.'

'Mijnheer, dit is geen gewone veiling.'

'Precies en daarom mag ik, als trouwe klant, ook niet ontbreken.'

'Mijnheer, u komt er echt niet in.'

'Heeft het iets met mijn kledij te maken misschien? Is het mijn jeans? Of is het mijn afgeschenen jasje? Nooit geleerd dat je een mens niet op zijn kleren mag beoordelen? Kleren interesseren me namelijk niet. Kunst daarentegen... Ik zou vanavond zomaar eens de hoogste bieder kunnen zijn.'

‘Het spijt me, de voorschriften zijn de voorschriften.’

‘Je weigert me dus binnen te laten?’

‘Ja.’

De agent gebaarde naar twee collega’s voor de hekken.

‘Kan je mij alleen niet aan, dat je je vriendjes erbij moet roepen?’

‘Mijnheer, we vragen u om rustig met ons mee te gaan.’

‘Rustig meegaan? En mijn burgerrechten dan?’

De agenten trokken de man gedecideerd met zich mee.

Binnen in de zaal werden ondertussen de laatste voorbereidingen getroffen. Veilingmeester Robyns had zijn voltallige staf bijeengeroepen voor een laatste briefing.

‘Oké, nog even om te checken,’ zei hij. ‘Wie zal de telefoons bemannen?’

‘Ik bel met mister Chang uit Peking,’ zei Lena.

‘Ik heb de secretaris van Lord Bellings uit Hastings straks aan de lijn,’ zei Nadine.

‘Prima. En jij Johan?’

‘Ik neem samen met Sam de onlinebiedingen voor mijn rekening, Mon.’

‘Ik bel zo meteen met mijnheer Hasaerts uit Genk,’ zei Peter Robyns tegen zijn vader. ‘Christophe, kan jij de telefonische bieding van Ruthger Bergen uit Haarlem op je nemen?’

‘Geen enkel probleem,’ antwoordde zijn broer.

‘Er zullen nog vele andere biedingen binnenstromen dus we moeten voorbereid zijn. We kunnen ons vanavond niet de kleinste fout permitteren,’ zei Mon.

‘Dat kunnen we nooit, pa. Je kan op ons rekenen. Alles is in orde.’

Mon richtte zich nu tot een van de jongste medewerkers van zijn bedrijf.

‘Celine, jij doet het onthaal, zoals gewoonlijk?’

Celine knikte.

‘En ik zal, zoals altijd, aan je rechterkant zitten om de biedingen in de zaal op te volgen en alle notities te nemen,’ zei secretaresse Greet. ‘Gerechtsdeurwaarder Debruyne zit dan aan je linkerkant.’

‘Waar is Debruyne eigenlijk?’

Mon keek zoekend in het rond.

‘Even naar het toilet, hij zal zo weer terug zijn.’

‘De toiletten worden toch ook bewaakt, mag ik hopen?’

Christophe raakte zijn vader even bij de schouder aan.

‘Pa, de veiligheidsdiensten doen hun job en wij doen de onze. Iedereen is voorbereid.’

In de zaal drukte wetsdokter Tom Beckx de hand van onderzoekers Raoul De Vuyst en Alexandra Goossens. ‘Raoul, ik heb nog niet de kans gehad om je te condoleren.’

‘Dank je wel. Ik hoop dat we de smeerlap vanavond eindelijk te pakken krijgen.’

Zodra iedereen zijn plaats in de zaal had ingenomen, werden de deuren afgesloten. De veiling van de eeuw kon beginnen.

2

— Frankrijk — Een halfjaar eerder

Tom Beckx keek nog een laatste keer naar de witte grafsteen waarop hij net een bosje lavendel had gelegd. Een sobere steen met als simpele inscriptie:

Soeur Marie-Claire

3 mei 2012

Een eindje bij hem vandaan, met haar rug tegen de eeuwenoude kloostermuur zat soeur Thérèse. Ze wachtte geduldig op Tom, om samen met hem de abdij weer binnen te gaan. Tom beseftte dat de beleefdheid hem gebod nog even afscheid te nemen van de kloosterzuster die hem bij dit graf had gebracht. Hij had echter geen zin om beleefd te zijn vandaag. Hij wilde hier zo snel mogelijk weg.

Soeur Thérèse zag hoe Tom zich resoluut omdraaide en in de richting liep van het hekje dat de kloostertuin scheidde van de begraafplaats waar alle zusters rustten die ooit in de abdij van Bonneval hadden gewoond.

Via een zijingang kwam Tom opnieuw in het hoofdgebouw van de abdij terecht. In de kleine kamer waar hij de nacht had doorgebracht, haalde hij zijn rugzak uit de kast en propte er het T-shirt in dat hij de avond voordien over de leuning van de stoel had gegooid. Zonder nog maar één keer om te kijken, verliet hij de kamer en haastte zich naar beneden.

Hij had de deurklink van de voordeur al vast toen hij de zachte stem van soeur Thérèse achter zich hoorde: ‘Mijnheer Beckx?’

Hij draaide zich naar haar om.

‘Ik hoop dat u vrede vindt.’

‘Vrede, zuster?’

‘Alleen wie vrede vindt, kan verder met zijn leven, mijnheer Beckx.’

‘Verder met mijn leven?’

‘Het is beter te vergeven dan te blijven haten.’

Tom liet de deurklink los en keek de zuster nu met een woedende blik aan.

‘Wat is dat toch met jullie kloosterzusters, dat jullie alleen maar over vrede en vergeving kunnen praten? Beseffen jullie eigenlijk wel dat er buiten deze abdij ook nog zoiets als een echte wereld bestaat? Een wereld met echte mensen, soeur Thérèse. Echte mensen lopen niet de hele dag met de handen in de mouwen van hun kazuifels naar de grond te staren, biddend tot een god die niemand ooit heeft gezien. Echte mensen hebben verantwoordelijkheden. Echte mensen hebben verdriet, pijn. Echte mensen lijden. Jullie zijn toch experts in lijden? Is dat niet dé boodschap van jullie Christus: het lijden verheerlijken?’

Soeur Thérèse bleef er rustig bij.

‘Je moeder heeft me veel over jou verteld, Tom.’

‘O, is dat zo? En wat heeft ze dan precies verteld? Dat ik een ongelukje was? Ja, soeur Thérèse, ik was een ongelukje. Heeft ze ook verteld dat haar zwangerschap alleen maar voor paniek zorgde bij haar ouders? Dat er moest gezocht worden naar een manier om de familie de schande van een ongewenst kind te besparen. Ja, voor hen was ik een schande. Een ongewenste schande!’

‘Je vergist je, Tom. Je moeder heeft veel van jou gehouden.’

‘Natuurlijk heeft mijn moeder veel van mij gehouden.’ Er lag een hoorbaar sarcasme in zijn woorden. ‘Mijn moeder heeft zoveel van me gehouden dat ze me al die tijd in een leugen

heeft laten geloven. Wij vormden het zogenaamd perfecte gezinnetje met een vader, een moeder, een dochter en een zoon. Geen vuiltje aan de lucht. Ik, die lieve, kleine schattige Tom, ik vond het geweldig dat ik een oudere zus had met wie ik zo goed op kon schieten. Wij waren twee handen op een buik. We konden vreugde delen, maar ook verdriet. Als mijn zus Miranda er even niet was, om wat voor reden dan ook, dan voelde ik me maar half. Ik voelde niets dan liefde voor haar. En weet je wat de basis was van die liefde, zuster? Vertrouwen. Een grenzeloos vertrouwen. En dan, op een avond hoorde ik een ruzie tussen mijn zus en vader. Het was zo heftig dat ik wilde weten wat er aan de hand was, dus ik ging luisteren. Ik was geschokt. Ik kon bijna niet geloven wat ik daar hoorde. Miranda was niet mijn zus, ze was mijn moeder! Ik ben terug naar boven gelopen en heb me opgesloten in mijn kamer. Ik was veertien en mijn hele wereld daverde op zijn grondvesten.'

'Ik begrijp dat dat een moeilijk moment voor jou moet zijn geweest,' zei de zuster zacht.

'Een moeilijk moment, zuster? We hebben het hier niet over de keuze voor een studierichting of een eerste liefdesverdriet. Dát zijn moeilijke momenten. Wat ik meemaakte, dat was een tragedie. In dat ene moment raakte ik alles kwijt, wist ik zelfs niet meer wie ik was. Mijn zus, wat zeg ik, mijn moeder, was nog achter me aangelopen. Ze stond voor mijn kamerdeur, maar ik kon niet met haar praten. Ik kon alleen nog maar roepen. Ik heb geroepen dat ze weg moest gaan. Ik heb geroepen dat ik haar nooit meer wilde zien. Toen is ze vertrokken. Ik was blij toen ik de voordeur achter haar hoorde dichtslaan. Ik wenste haar de verschrikkelijkste dingen toe. Ik hoopte dat ze nooit meer zou terugkomen. En ze kwam nooit meer terug. Uren werden dagen en dagen werden weken. Weken zonder nieuws, geen teken van leven.'

Het bleef even stil, dan ging Tom verder:

‘In die periode werd onze buurt geteisterd door een serie-moordenaar. Ik wist niet beter of Miranda was, door mij, zijn volgende slachtoffer geworden. Ik had haar verwenst, ik was degene die hoopte dat ze voor eeuwig zou verdwijnen. Mijn woede, mijn onmacht, ze bestonden niet langer. Ze werden een immens schuldgevoel dat me van binnenuit opvrat. Weet u, zuster, ik heb nooit meer echt liefgehad. Niet op die manier. Nooit meer zo onbevangen. Liefde is niet voor altijd. Ze kan je op elk moment weer worden ontnomen. Erger nog: je kan ze door je eigen domme schuld verliezen. De dood van mijn moeder heeft mijn hele leven beheerst. Ik ben wetsdokter geworden omwille van haar. Ik wilde de doden voor de laatste keer een stem geven. Ik hoopte hiermee boete te doen voor wat ik haar had aangedaan. En dan, een paar dagen geleden, vond ik haar brief. Een ongeopende brief. Gericht aan haar vader en haar moeder, niet eens aan mij. Miranda was helemaal niet vermoord. Al die tijd dat ik worstelde met dit allesverterende schuldgevoel leefde zij hier, in uw rustige abdij.’

Tom keek om zich heen. Zijn blik bleef hangen bij het houtsnijwerk op een van de antieke kasten. Hij zette een paar stappen dichterbij en keek naar de Heilige Maagd Maria die minzaam glimlachte naar het zoontje in haar armen. ‘Moeder en kind. Hoe cynisch. Dacht ze nu werkelijk alles goed te kunnen maken door voor hen te bidden? Heeft zij bij hem vrede gevonden? Heeft zij van hem vergiffenis gekregen?’

Hij keek de zuster opnieuw recht in de ogen.

‘Ik ben hiernaartoe gekomen om met haar te praten. Het was een lange rit. Mijn gedachten kwamen niet tot rust. Hoe zou het zijn om haar terug te zien? Zou ze me meteen herkennen? Zou ze schrikken of net heel blij zijn? En ik? Hoe zou ik op haar reageren? Zoveel vragen in mijn hoofd. Maar er zul-